सुनीतंसम्यगनुष्ठितं विरुध्यतेनिष्फलंक्रियते ॥ ८ ॥ अकृतंभोगायानारब्धंकर्मपुण्यादिकमागामिदुःखंदैवज्ञादिभिरुपदिष्टतयानिश्चितसद्भावंपौरुषेणविहन्यते तेनकाम्यकर्मणामपिफलवत्त्वमस्त्येवेतिसिद्धं यद्वाअकृतंकालस्वभावजंकर्मअनुभूयमानंशीतोष्णादितत्पौरुषेणप्रावरणादिसंपादनेननिवार्यतइत्यर्थः ॥ ९॥ यदन्यदिति दिष्टःफलभोगाय आज्ञप्तःभावः सत्तायस्यतत् दिष्टभावंप्रारब्धकर्म पंचम्यर्थेषष्ठी प्रारब्धादन्यदित्यर्थः पुरुषस्यपुरुषेणसंचितंयत्स्वयंकृतंकर्मतस्मादनुपरोधोजन्मांतरेनिरोधोनास्ति तत्रज्ञानेनप्रायश्चित्तेनवासंचितपापानांनाशे लक्षणंज्ञापकंश्रुतिस्मृतिजातंविद्यते क्षीयंतेचास्यकर्माणितस्मिन्दृष्टेपरावरे धर्मेणपापमपनुदति ज्ञानाग्निःसर्वकर्माणिभस्मसात्कुरुतेतथेति (भावःप्रारब्धकर्म) यद्वाअकृतात्दैवात्शीतादेरन्यत्स्वयंकृतंदैवंदेहांतःकरणसंतापहेतुःतस्मादपिउपरोधोत्रैवनास्ति यतस्तत्रापि

सुमंत्रितंसुनीतंचन्यायतश्चोपपादितं॥ कृतंमानुष्यकंकर्मदैवेनापिविरुध्यते ॥८॥ दैवमप्यकृतंकर्मपौरुषेणविहन्यते ॥ शीतमुष्णंतथावर्षंक्षुत्पिपासेचभारत॥ ९॥ यदन्यद्दिष्टभावस्यपुरुषस्यस्वयंकृतं॥ तस्मादनुपरोधश्चविद्यतेतत्रलक्षणं॥ १० ॥ लोकस्यनान्यतोवृत्तिःपांडवान्यत्रकर्मणः॥ एवंबुद्धिःप्रवर्त्तेतफलंस्यादुभयान्वये॥ ११ ॥ यएवंकृतबुद्धिःसकर्मस्वेवप्रवर्तते॥ नासिद्धौव्यथतेतस्यनसिद्धौहर्षमश्नुते ॥ १२॥ तत्रेयमनुमात्रामेभीमसेनविवक्षिता॥ नैकांतसिद्धिर्वक्तव्याशत्रुभिःसहसंयुगे॥ १३॥ नातिप्रहीणरश्मिःस्यात्तथाभावविपर्यये ॥ विषादमर्छेद्ग्लानिंवाप्येतमर्थंब्रवीमिते ॥ १४॥ श्वोभूतेधृतराष्ट्रस्यसमीपंप्राप्यपांडव॥ यतिष्येप्रशमंकर्तुंयुष्मदर्थमहापयन्॥ १५॥ शमंचेत्तेकरिष्यंतिततोऽनंतंयशोमम॥ भवतांचकृतःकामस्तेषांचश्रेयउत्तमं ॥ १६॥ ते चेदभिनिवेक्ष्यंतेनाभ्युपैष्यंतिमेवचः॥ कुरवोयुद्धमेवात्रघोरंकर्मभविष्यति॥ १७॥ अस्मिन्युद्धेभीमसेनत्वयिभारःसमाहितः॥ धूरर्जुनेनधार्यास्याद्वोढव्यइतरोजनः ॥ १८॥ अहंहियंताबीभत्सोर्भवितासंयुगेसति ॥ धनंजयस्यैषकामोनहियुद्धंनकामये॥ १९॥ तस्मादाशंकमानोहंवृकोदरमतिंतव॥ गदतःक्लीबयावाचातेजस्तेसमदीदिपं॥ २०॥ इतिश्रीमहाभारतेउद्योगपर्वणिभगवद्यानपर्वणिकृष्णवाक्येसप्तसप्ततितमोऽध्यायः॥ ७७॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥

लक्षणंचिकित्साविवेकहेतुःशास्त्रंप्रवर्त्तते सर्वेष्वपिपौरुषंकर्त्तव्यमितिभावः ॥१०॥ एतदेवाह लोकस्येति कर्मणोन्यत्रपौरुषंविनाअन्यतएकस्माद्दैवादेववृत्तिर्जीविकानास्ति एवंबुद्धिःईदृक्ज्ञानवान्सन्प्रवर्त्तेतपुरुषकारंकुर्यात् तथासतिउभयान्वयेदैवपौरुषयोःसंबंधेफलंभवतिनान्यतरतइत्यर्थः ॥ ११ ॥ यइति यथाकर्षकःकर्मकृत्वादैवानुकूल्यात्फलंलब्ध्वापिनतृप्यति अनाकस्मिकत्वात्फलस्य दैवप्रातिकूल्यादलब्ध्वापिनव्यथते अनुचितस्याकरणात् तद्वदत्रापिज्ञेयमित्याशयः ॥ १२ ॥ तंप्रकृतेयोजयति तत्रेति अनुमात्राऽवधारणंनिश्चयइत्यर्थः मात्रंकात्स्न्र्येवधारणेइतिकोशः लिंगव्यत्ययआर्षः ॥ १३ ॥ प्रहीणरश्मिःनिष्प्रभः भावःप्रारब्धंकर्म अर्च्छेत्प्राप्नुयात् ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ तेकुरवइतिसंबंधः ॥ १७ ॥ अस्मिन्निति रथोपमोभीमः अश्वोपमोर्जुनः ॥१८॥ अहमिति युद्धकामोप्यहंअर्जुनप्रीत्यैसारथ्यंकरिष्यामीत्यर्थः ॥ १९ ॥ २० ॥ इतिउद्योगपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेसप्तसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥७॥ ॥ ७ ॥

Digitized by Google